

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Blanky Chlostové a soudců JUDr. Michala Holuba a JUDr. Zuzany Hanákové, LL.M. ve věci

žalobce: [Titul] [Jméno a Příjmení], [Titul]., narozený dne [Datum]
bytem [Ulice, Město]
zastoupený advokátkou JUDr. Klárou Schneiderovou
sídlem Těchařovice 7, okres Příbram

proti
žalované: Česká republika-Ministerstvo spravedlnosti, IČO 00025429
sídlem Vyšehradská 427/16, Praha 2
za níž jedná Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových
sídlem Rašínovo nábřeží 390/42, Praha 2

o zaplacení částky 425 000 Kč s příslušenstvím

o odvolání žalobce a žalované proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 28. 8. 2020, č. j. 23 C 144/2018-281

takto:

- I. Rozsudek soudu I. stupně se v zamítavém výroku o věci samé III. **mění** tak, že žalovaná je **povinna** zaplatit žalobci částku 415 000 Kč s úrokem z prodlení ve výši 8,05 % ročně z této částky od 21. 7. 2018 do zaplacení do patnácti dnů od právní moci rozsudku.
- II. Žalovaná je **povinna** zaplatit žalobci náklady řízení před soudy všech stupňů ve výši 77 646,80 Kč k rukám JUDr. Kláry Schneiderové do patnácti dnů ode dne právní moci rozsudku.

Shodu s prvopisem potvrzuje I. T.

Odůvodnění:

1. V záhlaví uvedeným rozsudkem soud I. stupně výrokem I. zastavil řízení ohledně úroku z prodlení ve výši 8,05 % ročně z částky 500 000 Kč od 16.7.2018 do 20.7.2018, výrokem II. uložil žalované povinnost zaplatit žalobci částku 10 000 Kč s úrokem z prodlení ve výši 8,05 % ročně z této částky od 21. 7. 2018 do zaplacení a úrok z prodlení ve výši 8,05 % ročně z částky 75 000 Kč od 21. 7. 2018 do 2. 10. 2018 do patnácti dnů ode dne právní moci rozsudku, výrokem III. zamítl žalobu co do částky 415 000 Kč s úrokem z prodlení ve výši 8,05 % ročně z této částky od 21. 7. 2018 do zaplacení a výrokem IV. uložil žalované povinnost zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení ve výši 36 464,76 Kč, k rukám zástupce žalobce do patnácti dnů ode dne právní moci rozsudku.
2. Rozhodl tak o žalobě podané dne 17.7.2018, kterou žalobce uplatnil proti žalované nárok podle zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), dále jen „OdpŠk“, s odůvodněním, že jeho trestní stíhání skončilo zproštěním obžaloby. Žalobce byl jedním ze 40 spoluobviněných stíhaných pro trestný čin zkrácení daně, poplatků a podobné povinné platby a účasti na zločinném spolčení. Trestní stíhání žalobce zahájené usnesením Policie ČR ze dne 15.12.2003 bylo zastaveno. Usnesení o zahájení trestního stíhání ze dne 27.1.2007 bylo zrušeno, avšak usnesením ze dne 27.12.2007 byl žalobce znovu obviněn, následně obžalován a po částečném zastavení trestního stíhání pro některé skutky v roce 2014 byl v řízení sp. zn. 56 T 9/2012 rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 24.7.2017 obžaloby zproštěn zcela. Trestnímu stíhání tak byl vystaven celkem 13,5 roku, trestní řízení ukončené zproštěním obžaloby trvalo 9,5 roku.
3. Žalovaná postupně nároky žalobce po uznání důvodnosti jejich základu částečně uspokojila v rozsahu částky 177 386 Kč za obhajné, 75 000 Kč za nezákonně vedené trestní stíhání, 90 000 Kč za nepřiměřenou délku řízení a celkem tedy byla žalobci vyplacena částka 342 386 Kč a žalovaná se žalobci i písemně omluvila.
4. Předmětem řízení tak z původně uplatněného nároku na peněžité zadostiučinění za nemajetkovou újmu pro nezákonnost trestního stíhání ve výši 500 000 Kč zůstala částka 425 000 Kč s příslušenstvím.
5. Nárok žalobce odůvodnil tak, že zásadně negativně se odrazilo trestní stíhání v jeho osobní, pedagogické, vědecké a společenské sféře. Žalobce působil ve xxx xxx xxx xxx a od roku 1995 xxx, je autorem 42 patentů a průmyslových vzorů a pedagogicky činným. Působí jako vedoucí v řadě případů aspirantských, doktorandských a diplomových prací. Je autorem či spoluautorem množství významných vědeckých publikací. Existence trestního stíhání byla pro žalobce ve společenských, a zejména vědeckých či pedagogických, kruzích zásadně dehonestující. Ve známost vešlo i pro dotazy policie na pracoviště i školy, kde působil. Z důvodu trestního stíhání také skončil pracovní poměr žalobce v xxx dne xxx. Skutečnými důvody pro skončení pracovního poměru bylo rozšiřování povědomí úzké odborné veřejnosti o podezřelý a rozsáhlý kriminální aktivitu žalobce. To se projevilo v jeho reputaci osobní i v restrikcích v oblasti pedagogické na xxx i jinde. V období let 2003 až 2004 postupně byla ukončena funkce xxx xxx xxx, byl odvolán z funkce xxx xxx xxx, přestal být volen do xxx xxx, omezil se zájem o přednášky na xxx, byly omezovány jeho pedagogické aktivity na katedře xxx, nebyl již delegován do komisí pro obhajoby prací ani jiných komisí, a bylo sděleno, že grantové projekty nebudou doporučovány ke schválení. Též byl ukončen projekt s univerzitou v xxx, výrazně se zhoršily i podmínky žalobce pro publikaci a prezentaci vlastních výsledků i podmínky pro patentovou aktivitu. Trestní věc s účastí žalobce byla medializována. Důsledkem spojování podezření z daňové kriminální činnosti a žalobce bylo také pozastavení jmenovací procedury žalobce vysokoškolským profesorem od roku 2003 do roku 2016. Žalobci též hrozil nepodmíněný trest odnětí svobody v délce nejméně 5 let.

Shodu s prvopisem potvrzuje I. T.

6. Žalovaná učinila nesporným řádné uplatnění žalobcova nároku a navrhla zamítnutí žaloby s tím, že žalobci již uhradila částky dostatečně pokrývající jeho nároky. Částku 75 000 Kč měla za přiměřené zadostiučinění za nemajetkovou újmu vzniklou nezákonným trestním stíháním, přičemž bylo přihlédnuto k závažnosti trestné činnosti, délce trvání trestního stíhání, medializaci i konkrétním zásahům, jakož i k délce trvání, vysokému hrozícímu trestu a ke společenskému postavení žalobce.
7. Žalovaná dále vyšla z toho, že u čtyř oblastí života žalobce, a to pedagogické činnosti, grantové činnosti, patentové činnosti a následně i nejmenování profesorem trestní stíhání žalobce tvrzeným způsobem nezasáhlo. Co se týká pedagogické činnosti, tak byť na zkrácený úvazek, pedagogickou činnost vykonával a byl po celou dobu výdělečně činný. Právo žádat o granty nebylo žádným způsobem omezeno, pouze jej žalobce nevyužil, neboť si myslel, že nebude mít úspěch, ale toto právo mu nikdo neupřel. Patentovou činnost žalobce vyvíjel nadále, pouze byl omezen finančními prostředky. Ohledně profesury zde není dána příčinná souvislost z toho důvodu, že žalobce měl žalovat na nečinnost, případně nejmenování profesorem, neboť všechny podmínky splnil, univerzita návrh podala a bylo pochybení s největší pravděpodobností na straně vlády nebo na straně prezidenta, což je možné srovnat s případy F. a O. Přípisy policie byly běžnými úkony v trestním řízení. V rámci mimosoudního plnění žalobci žalovaná vycházela z rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2 sp. zn. 10 C 136/2013 ve spojení s rozsudkem Městského soudu v Praze sp. zn. 58 Co 349/2015, když v tomto řízení byl rovněž žalobce stíhán pro trestný čin krácení daně bez dalších podstatných dopadů do jeho života.
8. Soud I. stupně zastavil částečně řízení ohledně příslušenství ze žalované částky 500 000 Kč za dobu od 16.7.2018 do 20.7.2018 a co do částky 75 000 Kč s příslušenstvím pro částečné zpětvzetí žaloby podle § 96 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, dále jen „o. s. ř.“
9. Soud I. stupně vyšel ze zjištěného skutkového stavu, že trestní stíhání žalobce bylo zahájeno usnesením policejního orgánu ze dne 27. 12. 2007, č. j. OKFK-1/14-C-2007, pro trestný čin zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle ust. § 148 odst. 1, 2, 3 písm. a) odst. 4 zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, dále též „tr. zák.“, spáchaných z části ve stadiu dokonatého trestného činu a částečně ve fázi pokusu k trestnému činu dle § 8 odst. 1 tr. zák. Dne 30. 5. 2012 podalo Městské státní zastupitelství v Praze obžalobu k Městskému soudu v Praze pro podezření ze spáchání zločinu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1, 3 tr. zák. ve spolupachatelství podle § 23 tr. zák. Dne 24. 7. 2017 byl žalobce zproštěn obžaloby rozsudkem Městského soudu v Praze, sp. zn. 56 T 9/2012. Žalobce pak uplatnil dne 19. 1. 2018 předmětný nárok u žalované.
10. Žádostí o odškodnění ze dne 17. 1. 2018 žalobce požádal žalovanou o odškodnění v souvislosti s nezákonným trestním stíháním vedeným následně u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 56 T 9/2012. Podáním ze dne 17. 8. 2018 bylo Ministerstvu spravedlnosti doručeno dne 21. 8. 2018 doplnění žádosti o odškodnění. Omluvou Ministerstva spravedlnosti ze dne 27. 9. 2018 se žalovaná omluvila žalobci za újmu na osobnostních právech způsobených nezákonným rozhodnutím, jímž je usnesení Policie České republiky, útvaru odhalování korupce a finanční kriminality, služba kriminální policie a vyšetřování ze dne 27. 12. 2007, č.j. OKFK-1/14-C-2007. Stanoviskem Ministerstva spravedlnosti ze dne 27. 9. 2018 byla žalobci přiznána peněžní satisfakce ve výši 75 000 Kč za nezákonně vedené trestní stíhání, za nepřiměřenou délku řízení zadostiučinění ve výši 90 000 Kč. I s náklady na obhajobu byla částka 342 386 Kč žalobci proplacena dne 2. 10. 2018.
11. U zbývajících částí neuspokojeného nároku na zaplacení částky 425 000 Kč z titulu peněžitého zadostiučinění za nemajetkovou újmu vzniklou v souvislosti s nezákonností trestního stíhání, soud I. stupně ve vztahu k tvrzením žalobce ohledně rozsahu a především intenzity negativních zásahů do osobního, pracovního, pedagogického i společenského života vycházel z důkazů obsahově

popsaných v odstavci 6. až 42. písemného odůvodnění rozsudku, zahrnujících vedle listinných důkazů též výpovědi žalobcem navržených svědků i výsledch žalobce.

12. Soud I. stupně měl s odkazem na ust. § 1 odst. 1, § 5 písm. a) a b), § 7 odst. 1, § 8 odst. 1 a § 31a OdpŠk za prokázané, že v daném případě došlo k vydání nezákonného rozhodnutí ve smyslu ustanovení § 8 odst. 1 OdpŠk, za které lze s ohledem na výsledek trestního řízení považovat usnesení o zahájení trestního stíhání ze dne 27. 12. 2007. Nárokem žalobce byla náhrada nemajetkové újmy – přiměřeného zadostiučinění ve výši 425 000 Kč (v původní výši 500 000 Kč) za nezákonné usnesení o zahájení trestního stíhání.
13. Soud I. stupně uzavřel, že odpovědnostní titul představovaný nezákonným trestním stíháním je nepochybně dán a dále se zabýval tím, zda je dostačujícím zadostiučiněním za nemajetkovou újmu způsobenou žalobci nezákonným rozhodnutím konstatování porušení práva nebo zda žalobci náleží zadostiučinění v penězích podle § 31a odst. 2 OdpŠk. Při stanovení formy či výše zadostiučinění vycházel především z povahy trestní věci, z délky trestního řízení a následků způsobených trestním řízením v osobnostní sféře žalobce, přičemž přihlížel i k okolnostem, za nichž k nemajetkové újmě došlo.
14. Soud I. stupně dospěl k závěru, že bezesporu žalobce se ocitl v subjektivní nepohodě v důsledku trestního stíhání. Současně však takové subjektivní vnímání nikoliv nepříznivé životní situace ještě není odškodnitelnou nemajetkovou újmou podle zákona. Ta je představována až na podkladě dokazování zjištěným a dostatečně razantním objektivním zásahem do osobnostních práv trestně stíhané osoby, zejména pak práv vyčtených v čl. 10 usnesení č. 2/1993 Sb. předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky (dále též jen „LZPS“).
15. Soud I. stupně vzal proto v úvahu, že trestní stíhání pro trestné činy nevnímané jako zvlášť zavrženíhodné, za které hrozil žalobci trest odnětí svobody v rozmezí 5 až 12 let byl stíhán od 27.12.2007 do 24.7.2017, tedy 9 let a 7 měsíců. Délka řízení přitom byla žalovanou odškodněna samostatně částkou 90 000 Kč.
16. Dále dospěl k závěru, že trestním řízením byla dotčena pozice žalobce na poli pracovních aktivit jen v omezené míře, neboť k jím tvrzenému skončení pracovního poměru došlo před zahájením trestního stíhání v roce 2007. Rovněž dopisy policie vedoucí k objasnění trestné činnosti z roku 2006 nebyly nijak dehonestující. Navíc nejsou ani v příčinné souvislosti s nezákonným rozhodnutím z 27.12.2007, stejně jako nejmenování žalobce profesorem od roku 2003 či omezení přednášek a nejmenování žalobce do různých rad, jakož i snížení grantů, patentů či užitných vzorů. Soud I. stupně však současně uvěřil žalobci, že k omezování vědecké a pedagogické činnosti docházelo i po zahájení trestního stíhání a trvalo až do roku 2018. Medializaci trestní věci nebylo možné přičíst k tíži státu, nedošlo k žádnému excesu, žalobce ani nebyl v mediálních výstupech přímo jmenován a neobjevila se ani jeho fotografie. I pro osoby z oboru xxx byla skutečnost o obvinění žalobce mezi ostatními 40 osobami obtížně odvoditelná. Ačkoli se v roce 2007 objevily fámy, že se žalobce měl účastnit podvodu formou praní špinavých peněz, svědci potvrdili vysokou míru důvěry v žalobce, k jehož dehonestaci tak nedošlo. V rozsáhlé trestní kauze posléze došlo k odsouzení části obžalovaných v souvislosti s prodejem xxxů společností, v níž žalobce vystupoval.
17. Soud I. stupně proto dospěl k závěru, že žalobci vznikla újma ztotožnitelná se subjektivními pocity obav z případně uloženého trestu či stresu, žalobce mohl vnímat situaci úkorně. Současně nelze přehlédnout, že v dané věci nebylo shledáno excesivní chování orgánů činných v trestním řízení.
18. V poměrech dané věci vyšel soud I. stupně z hodnotících hledisek, podle kterých není na místě presumovat vznik imateriální újmy, ale je nutno ji prokazovat v intenzitě odůvodňující peněžité zadostiučinění (rozhodnutí Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 428/05). Každé trestní řízení negativně ovlivňuje osobní život trestně stíhaného, na kterého je sice do okamžiku právní moci meritorního

rozhodnutí třeba pohlížet jako na nevinného, avšak samotný fakt trestního stíhání je zátěží pro každého obviněného (nález Ústavního soudu ze dne 31. 3. 2005, sp. zn. I. ÚS 554/04). Již samotné trestní stíhání výrazně zasahuje do soukromého a osobního života jednotlivce, do jeho cti a dobré pověsti, a to tím spíše, jedná-li se o obvinění „liché“, což je posléze pravomocně stvrzeno zprošťujícím rozsudkem soudu, podle něhož se skutek, z něhož byl jednotlivec obviněn a obžalován, nestal, případně nebyl trestným činem (nález Ústavního soudu ze dne 17. 6. 2008, sp. zn. II. ÚS 590/08). Forma a případná výše zadostiučinění nesmí být v rozporu s obecně sdílenou představou spravedlnosti, tj. její přiznání je nad rámec konstatování porušení práva namíste pouze tehdy, jestliže by se z hlediska obecné slušnosti poškozenému satisfakce skutečně mělo dostat (viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 6. 2012, sp. zn. 30 Cdo 2813/2011).

19. Soud I. stupně poté dospěl k závěru, že prokázané nemajetkové újme žalobce v oblasti pracovní, zásahu do jeho pověsti a skutečnosti, že žalobce je osobou s významným postavením ve společnosti, odpovídá vedle konstatovaného porušení práva a omluvy zaplacení částky 85 000 Kč, která je odškodněním dostačujícím. Oproti již žalovanou vyplacené částky 75 000 Kč proto tuto navýšil o dalších 10 000 Kč s příslušenstvím.
20. Žalobce přitom nevyhověl požadavkům rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 1747/2014 a sp. zn. 30 Cdo 2813/2011 a primárně nezvolil přesvědčivé srovnání s jinými případy, které se v podstatných znacích shodují, a proč za přiměřenou považuje právě žalovanou částku. Označené rozhodnutí Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2551/13 nebylo ke srovnání vhodné, stejně jako rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 2779/2012 či sp. zn. 30 Cdo 2813/2011 pro odlišnost trestné činnosti, průběhu a rozhodnutí v trestním řízení atd. Podle soudu I. stupně byly naopak vhodnými srovnávacími řízeními věc projednávaná u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 51 Co 126/2016 či u soudu I. stupně pod sp. zn. 15 C 230/2012, ve kterých se rovněž jednalo o trestný čin zkrácení daně, poplatků a podobné povinné platby, hrozily obdobné trestní sazby, poškození byli odsouzeni a byli jim přiznány na peněžitém zadostiučinění částky 81 665 Kč, resp. 90 000 Kč. I z tohoto pohledu je proto přiznání částky 85 000 Kč žalobci dostačující. Soud I. stupně rovněž přiznal žalobci důvodně požadované příslušenství jak již ze zaplacených částek, tak i z částky přiznané napadeným rozhodnutím.
21. Výrok o nákladech řízení pak odůvodnil ust. § 142 odst. 1 o.s.ř. a § 146 odst. 2 věta druhá o.s.ř. ve výši podle vyčíslení v odst. 59 písemného odůvodnění napadeného rozsudku.
22. Proti tomuto rozsudku podaly odvolání obě procesní strany.
23. Odvolání žalobce směřovalo proti zamítavému výroku o věci samé III. rozsudku soudu I. stupně, když žalobce uplatnil odvolací důvody podle ust. § 205 odst. 2 písm. c), d), e) a g) o. s. ř. Soudu prvního stupně vytkl nekorektní posouzení významu skutkové podstaty trestného činu, pro který se vedlo proti žalobci trestní stíhání a doby tohoto trestního stíhání. Nesouhlasil s tvrzením soudu prvního stupně o tom, že žalobce byl stíhán pro trestnou činnost nevnímanou jako nijak zvlášť zavrženíhodnou. Tímto nijak nepodloženým a formálně ani důkazně neodůvodněným názorem soudu prvního stupně bylo zcela zjevně v neprospěch žalobce ovlivněno i hodnocení důkazů. Soud prvního stupně rovněž přisvědčil nedůstojné obraně žalované tím, že při hodnocení nároku na zadostiučinění z nezákonného trestního stíhání zohlednil samostatně odškodněný nárok za nepřiměřenou délku trestního stíhání. Pokud se pak jedná o průběh trestního stíhání, soud prvního stupně naprosto ignoroval skutečnost, že ještě v prosinci 2007 a dále do roku 2012 probíhalo souběžně trestní stíhání de facto v téže kauze zahájené již usnesením ze 15. 12. 2003.
24. Žalobce vytkl rozsudku soudu prvního stupně, že není rovněž způsobilý obstát ve vztahu k požadavkům na odůvodnění soudního rozhodnutí ve světle nálezů Ústavního soudu sp. zn. IV ÚS 3616/17. Soud prvního stupně se zcela zjevně nevypořádal s principy podle jinak v rozsudku zmíněného nálezů Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2551/13, který přímo dopadá na problematiku zásahu do života protiprávně trestně stíhaného a váže se k výši přiměřeného

Shodu s prvopisem potvrzuje I. T.

zadosti učinění za nemajetkovou újmu způsobenou dlouhotrvajícím neoprávněným trestním stíháním. V tomto směru uvedené úvahy soudu prvního stupně označil za náležitě nezduodněné, respektive zmatené. Žalobce namítl neúplnost důkazního řízení, zejména neprovedením výslechu jím navrženého svědka Ing. P.

25. Uvažování soudu prvního stupně o intenzitě a rozsahu způsobené nemajetkové újmy žalobci označil za nepřiměřeně podhodnocené, a tedy i kalkulaci výše finančního zadosti učinění za nepřiměřeně nízkou. Žalobce přitom v režimu ustanovení § 205a písm. f) o. s. ř. uplatnil nový důkaz ve vztahu k tvrzení o výjimečnosti postavení žalobce ve vědeckém světě, přičemž v lednu 2021 se dozvěděl o publikaci informace o výsledku práce analytiků xxx xxx zveřejněný na konci roku xxx, ve které byl žalobce zařazen do seznamu vůbec nejúspěšnějších vědců a vědkyň na světě. Tato skutečnost nepochybně podporuje závěr o tom, že v důsledku trestního stíhání byla zasažena sféra takto významné osoby takovou nemajetkovou újmu, jež je v tomto případě zásahem nepochybně násobně větším, než pokud by obdobným způsobem došlo k zásahu do sféry kupříkladu pomocného dělníka na dráze, popřípadě školníka. I proto je částka odškodnění imateriální újmy v celkové výši 85 000 Kč nikoliv adekvátní, ale zcela nepřiměřeně nízkou.
26. K nejmenování žalobce profesorem docházelo i po zahájení tohoto trestního stíhání, když navíc stíhání v prosinci 2003 nadále paralelně pokračovalo. Je přitom neudržitelný závěr soudu prvního stupně o tom, že důsledek nejmenování žalobce profesorem lze vázat pouze k usnesení z roku 2003 a z usnesení z roku 2007 nikoliv. Věc udělení profesury žalobci se přitom projednávala kontinuálně i po 27. 12. 2007.
27. Soudu prvního stupně žalobce dále vytkl závěr o malém vlivu medializace věci na žalobce spočívající v tom, že nepatřičně nerozlišuje specifiku tohoto případu od medializace jinak (v odborné veřejnosti) neznámé či málo známé osoby. Pokud byly v článcích užity pojmy xxx či xxx se nikam nevyvážely, pak byla pro veškerou množinu osob, které se v té době angažovaly ve vědeckopedagogických či vědeckovýzkumných disciplínách, na nichž je založena xxxx, identifikována vcelku nepochybně osoba žalobce, která s tím musí něco mít s ohledem na jeho odborný profil i skutečnost, že jediným výrobcem takových přístrojů na bázi xxxu byla společnost, s níž byl žalobce spojován.
28. Soud prvního stupně pak správně nehodnotil ani výpovědi svědků, pokud neodlišil ty, kteří žalobci věřili, od dalších osob z okruhu, který byl o trestním stíhání alespoň přibližně informován. V řízení slyšení svědci patřili do okruhu osob, které se žalobcem více či méně spolupracovaly, ale byly bez možného vlivu na jeho pověst v komunitě významných vědeckých pracovníků, u níž však nedobrá pověst žalobce v souvislosti s mnohaletým trestním stíháním byla objektivně způsobila vyvolat jejich nesouhlas či nepřítelství k tomu, aby žalobce nadále zastával významnější vědecké či vědeckopedagogické funkce, či byl připouštěn k určitým segmentům vědeckovýzkumné práce. Není přitom překvapivé či neobvyklé, že se v akademické sféře zpravidla podezření, averze a úsudky, které mají své faktické důsledky, převážně neprezentují veřejně. I proto lze specifiku žalobcova postavení a situaci v podání svědků chápat.
29. Soud prvního stupně pak nedoceníl aspekty zásahu do osobní sféry žalobce, týkající se hrozící odpovědnosti, tzn. vysokého trestu, odpovědnosti za škodu, která měla být stíhanou trestnou činností způsobena – celkově přes 404 milionů Kč, rovněž zcela fatální hrozby nemožnosti se po vykonání trestu v případě odsouzení vrátit do oboru a v něm jakkoliv smysluplně a adekvátně dosavadnímu stavu působit, a to jak z důvodu běhu biologického věku žalobce, tak praktickým vyloučením možnosti udržet kontakt s vývojem v xxx. I proto je přiznané zadosti učinění žalobci nepřiměřeně nízké. Okruh informací o dopadu trestního stíhání na žalobce pak byl zúžen neprovedením výslechu svědka Ing. K. P., spolupracovníka žalobce.
30. Žalobce navrhl, aby odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně v jeho odvoláním dotčeném výroku změnil a žalobě vyhověl i ohledně částky 415 000 Kč s příslušenstvím.

Shodu s prvopisem potvrzuje I. T.

31. Žalovaná podala včasné odvolání pouze proti výroku IV. o nákladech řízení, když nesouhlasila se započtením ve prospěch strany žalující jednoho úkonu právní služby, a to doplnění žaloby ze 11. 12. 2019. Žalované nemůže být kladeno nákladově k tíži, že žalobce nepodal bezvadnou žalobu již na počátku řízení a obsahující srovnání odškodnění s jinými obdobnými případy podle rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 1747/2014 a reagoval až na výzvu soudu prvního stupně podle ust. § 118a odst. 1 o. s. ř. Z toho důvodu by žalobci neměla být přiznána náhrada 4 114 Kč představující sazbu právního úkonu 3 100 Kč a 1 režijní paušál 300 Kč s 21 % DPH, náklady řízení by tak měly být poníženy na částku 32 350,76 Kč.
32. K odvolání žalobce se žalovaná vyjádřila tak, že navrhla potvrzení rozsudku soudu prvního stupně jako věcně správného.
33. Žalobce k odvolání žalované uvedl, že povinnost uvádět srovnávací judikaturu není zákonným požadavkem, nýbrž se jedná o požadavek toliko judikaturní. Systém českého práva stále ještě náleží k systému práva kontinentálního a nelze do něj svévolně vnášet prvky, které výrazně akcentují právo precedenční. Jako precedent proto nelze vnímat ani rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 1747/2014. V řízení úspěšného účastníka nelze sankcionovat pro jeho odlišný právní názor od právního názoru soudu, odvolání žalované je proto nedůvodné.
34. Odvolací soud v odvolacím řízení zopakoval některé důkazy, na základě, kterých soud prvního stupně zjistil skutkový stav věci, neboť dospěl k závěru, že je z nich možné učinit i jiná skutková zjištění, než ke kterým dospěl soud prvního stupně.
35. Usnesením Policie ČR, Správy hlavního města Prahy, Služba kriminální policie a vyšetřování, odboru hospodářské kriminality ze dne 15. 12. 2003, ČTS.: PSP-2741/OHK-203 (č. l. spisu 205) bylo podle ust. § 160 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád, dále jen „tr. řádu“, zahájeno trestní stíhání 10 obviněných, z nichž na desátém místě byl žalobce, pro trestné činy zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby a účast na zločinném spolčení, které měly být spáchány tím, že společně a po vzájemné dohodě obvinění od března roku 2002 do vydání usnesení za účelem vylákání neoprávněného nadměrného odpočtu dani z přidané hodnoty od státu vytvořili společenství více osob z vnitřní strukturou, rozdělením funkcí a dělbou činností, jež bylo zaměřeno na dosahování zisku soustavným páčáním úmyslné trestné činnosti, k čemuž využili zejména síti v svých vlastních firmách, případně dalších firmách, spočívající v prodeji fiktivních služeb, které jsou podle účetních dokladů deklarovány jako služby vysoké hodnoty.
36. Zpráva Českého rozhlasu ze dne 22.7.2019 (č. l. 198 spisu) v souvislosti se žalobcem uvedla, že po 16 letech podpořila profesuru xxx N., tedy 16 let od chvíle, kdy xxx xxx xxx navrhl jmenování žalobce, přičemž proces zdržela informace o prošetřování N. podnikání. Návrh na jmenování žalobce profesorem pro xxx předložila xxx xxx v únoru 2003, ostatní se žalobcem uvedení v seznamu se profesory stali od 1. 5. 2003. Z vládních podkladů přitom vyplývá, že k žalobci se při jednání kabinetu v dubnu 2003 objevila výhrada, že daňová správa prošetřuje jeho podnikatelské aktivity. Prezident následně přistoupil ke jmenování žalobce profesorem vzhledem k tomu, že se u soudu neprokázalo, že by se žalobce dopustil trestného činu. Žalobce se přitom v uplynulých letech snažil svého jmenování domoci u různých úřadů.
37. Zpráva obdobného obsahu byla zveřejněna rovněž na serveru Česká justice dne xxx, podle které xxx xxx xxx xxx. Z tiskové zprávy se kromě jiného podává, že věc jmenování žalobce profesorem nebyly odpovědné orgány schopny vyřešit ani po skončení trestní věci zprošťujícím rozsudkem soudu po 10 letech od zahájení trestního stíhání v roce 2007. Ke jmenování žalobce profesorem tak došlo až xxx. Ostatně obsah těchto listin koresponduje se zjištěními zachycenými soudem prvního stupně již v písemném odůvodnění rozsudku v odstavcích 27. až 30.
38. Odvolací soud poté znovu (již počtvrté) přezkoumal z podnětu a v mezích odvolání rozsudek soudu I. stupně včetně řízení, které jeho vydání předcházelo (ust. § 212 a § 212a o.s.ř.), a znovu dospěl k závěru (jako v předchozích rozhodnutích ze dne 16.3.2021, č.j. 12 Co 8/2021-340, a ze

dne 28.6.2022, č.j. 12 Co 8/2021-404, dříve zrušených Nejvyšším soudem), že rozhodnutí soudu I. stupně nemůže v odvolacím řízení v zamítavém výroku obstát.

39. Odvolací soud je sice vázán právními názory vyslovenými v této věci Nejvyšším soudem v rozsudku ze dne 29.6.2023, č.j. 30 Cdo 3804/2022-435 podle ust. § 243g odst. 1 věta první, § 226 odst. 1 o. s. ř., nicméně v mezidobí došlo k jejich moderaci nálezem Ústavního soudu ze dne 24. července 2025, sp.zn. I.ÚS 1919/24, vydaného v této věci a v souladu s jeho závazným právním názorem (viz čl. 89 odst. 2 Ústavy) posoudil odvolací soud relevantní právní skutečnosti a ve věci znovu rozhodl.
40. Ústavní soud dovodil, že soud je povinen při stanovení výše zadostiučinění za nezákonné trestní stíhání podle zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, vždy pečlivě zvažovat veškeré okolnosti případu. Mezi ně mohou patřit i relevantní specifika profesního prostředí poškozených.
41. Zdůraznil, že Ústavní soud již mnohokrát judikoval, že osoba, která byla povinna se podrobit úkonům orgánů činných v trestním řízení, musí mít záruku, že pokud trestnou činnost nespáchala, dostane se jí odškodnění. Tato záruka musí být dána i v případě, že je pro poškozenou osobu výše újmy či příčinná souvislost problematicky prokazatelná [např. nález ze dne 17. srpna 2021 sp. zn. III. ÚS 3271/20 (N 140/107 SbNU 153), bod 25]. Již samotné trestní stíhání totiž zásadním způsobem ovlivňuje osobní život stíhaného, zejména zasahuje do jeho cti a dobré pověsti, a to navzdory principu presumpce nevinny [nález ze dne 31. března 2005 sp. zn. I. ÚS 554/04 (N 67/36 SbNU 707)]. Tím spíše, jedná-li se o obvinění liché, což je posléze pravomocně stvrzeno zprošťujícím rozsudkem soudu, podle něhož se skutek, z něhož byl jednotlivec obviněn a obžalován, nestal, případně ani nebyl trestným činem [nález ze dne 29. dubna 2014 sp. zn. I. ÚS 2551/13 (N 71/73 SbNU 305), body 20-21].
42. Z ústavního pořádku, zejména z čl. 36 odst. 3 Listiny, ale také z principů právního státu a rovnosti, plyne několik zásadních požadavků na úpravu a aplikační praxi odškodňování škody způsobené veřejnou mocí. Mezi ně patří mimo jiné zákaz faktického vyprázdnění základního práva ve smyslu čl. 36 odst. 3 Listiny při aplikaci podústavních předpisů o odpovědnosti státu za škodu způsobenou veřejnou mocí [nález ze dne 12. května 2014 sp. zn. I. ÚS 4227/12 (N 86/73 SbNU 459), bod 15], zákaz přiznání zadostiučinění ve výši rozporné s obecnou představou spravedlnosti [nález ze dne 27. září 2016 sp. zn. IV. ÚS 3183/15 (N 183/82 SbNU 773), bod 35], požadavek konzistence a zákazu podstatně se bez zjevných skutkových rozdílů odlišovat od zadostiučinění přiznaného v obdobném případě (tamtéž). Posledně jmenovanému požadavku ale odpovídá také zrcadlová povinnost nerozhodovat strojově a paušálně a při stanovení výše odškodnění vždy vycházet z individuálních okolností a rozměrů daného případu. Mnohé případy a jejich specifické okolnosti mohou být značně komplikované a netypické. To však nevyvazuje soudy z povinnosti udělat vše pro dosažení spravedlivého řešení [nález ze dne 12. května 2014 sp. zn. I. ÚS 4227/12 (N 86/73 SbNU 459), bod 17, a judikatura tam citovaná].
43. Ústavní soud poukázal na to, že soud stíhá povinnost vždy pečlivě zvažovat veškeré okolnosti, za nichž k újmě došlo, a závažnost této újmy. Tyto úvahy nelze vždy a všude nahradit obecným stanoviskem a priori stanovujícím postup při takovém výpočtu, i kdyby se výjimky z tohoto postupu při řádné individualizaci konkrétní věci týkaly v praxi jen několika extrémních případů. Ústavní soud zdůraznil, že soudy musí odpovědně přihlídnout ke všem nepříznivým následkům vyvolaným takovým trestním řízením a zvážit jeho veškeré negativní dopady dotýkající se zejména osobnostní integrity konkrétního poškozeného. Soud pak s ohledem na vždy jedinečné skutkové okolnosti takového individuálního případu určí výši finanční náhrady. Pracuje zde s obecným právním principem přiměřenosti a posuzuje věc zejména v intencích životního postavení poškozeného před a po zásahu chybujících orgánů veřejné moci. Jedině takové rozhodnutí, přihlížející ke všem kritériím, které je nutno vzít do úvahy v kontextu daného případu, je pak možno považovat za spravedlivé a ústavně konformní [nález ze dne 29. dubna 2014 sp. zn. I. ÚS 2551/13

(N 71/73 SbNU 305), bod 22].

44. Ústavní soud dospěl k závěru, že soud odvolací a dovolací v posledních rozhodnutích nevzaly v potaz jedinečné individuální okolnosti a rozměry posuzovaného případu. V posuzovaném případě je podstatné, že stěžovatel je po dlouhá léta veřejně činnou osobou, jak je popsáno výše, jehož profesní život je do značné míry odvislý od odborné a morální reputace. Výše odškodnění nemateriální újmy vypovídá o účtě státu k soukromému a veřejnému životu jednotlivých lidí a veřejnou činnost jednotlivce je třeba řádně zohlednit v rámci úvah soudu o dopadech trestního stíhání do profesní a osobní sféry stěžovatele [nález ze dne 21. června 2021 sp. zn. II. ÚS 417/21 (N 119/106 SbNU 290), nález ze dne 27. září 2016 sp. zn. IV. ÚS 3183/15 (N 183/82 SbNU 773)]. Při hodnocení újmy nelze podceňovat nemajetkovou újmu spočívající např. v pocitech úzkosti, nejistoty, ve ztížení společenského postavení či v poškození dobrého jména, způsobenou vedením trestního řízení proti člověku dosud netrestanému a zastávajícímu významnou společenskou funkci [nález sp. zn. II. ÚS 417/21, bod 34].
45. Zvláště akcentoval, že zohlednění specifik posuzovaného případu je v napadených rozhodnutích zvláště viditelné v rámci úvah soudu o stanovení výše zadostiučinění na základě srovnání s podobnými případy (též nález ze dne 24. dubna 2024 sp. zn. II. ÚS 379/23).
46. Odvolací soud nepovažoval za nutné v odvolacím řízení dokazování dále doplňovat, a to ani žalobcem předloženými důkazními návrhy, neboť ve spojení s pečlivě provedeným dokazováním ze strany soudu prvního stupně měl již dostatek podkladů pro rozhodnutí o odvolání žalobce odlišným způsobem věcného rozhodnutí ve věci oproti soudu prvního stupně.
47. Odvolací soud se ztotožnil s obsahem zjištění učiněných soudem I. stupně, ostatně proti skutkovým zjištěním v zásadě nebylo ničeho podstatného namítáno ani ze strany účastníků řízení. Polemika ze strany žalující se pak pohybovala především v rovině sporného právního hodnocení otázek splnění podmínek pro přiznání vyššího než dosud přiznaného a poskytnutého zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu žalobci, coby posledního z nároků uplatněných v souvislosti s trestním stíháním, které proti němu bylo od roku 2003 soustavně vedeno a skončilo pro stát neúspěšně, tzn. zčásti zastavením a zčásti zproštěním obžaloby.
48. Soud prvního stupně ve vztahu k žalobou uplatněnému nároku správně vymezil kritéria vhodná pro posouzení odškodnění nemateriální újmy žalobce podle § 31a OdpŠk způsobené nezákonností trestního stíhání (§ 7, § 8 OdpŠk).
49. Žalobce v odvolání soudu prvního stupně vytkl, že odpovídajícím způsobem nezohlednil výjimečnost jeho pedagogického, vědeckého a společenského postavení, jakož zejména zásadní negativní vliv nezákonného trestního stíhání ve věci jeho nejmenování profesorem xxx.
50. Osobu pana žalobce lze přitom považovat za příslušníka intelektuální elity českého národa, když byl i prezidentem republiky jmenován následně profesorem bezprostředně poté, co trestní stíhání skončilo i bez návrhu vlády, která jmenování až následně kontrastovala. Přiměřenost požadovaného odškodnění byla v předcházejících rozsudcích odvolacího soudu shledána nejen na základě opožděného jmenování profesorem, ale s přihlédnutím i k dalším okolnostem. Tyto další úvahy pak nezpochybnil ani dovolací soud ve zrušujících usneseních. Proto (i ve světle výše uvedeného ústavního nálezu) lze vycházet ze všech nosných důvodů, pro které byl již dvakrát odvolacím soudem rozsudek soudu I. stupně změněn a žalobě vyhověno.
51. Každé trestní stíhání ovlivňuje osobní život trestně stíhaného, na kterého je sice do okamžiku právní moci meritorního rozhodnutí třeba pohlížet jako na nevinného, avšak samotný fakt trestního stíhání je zátěží pro každého. Již samotné trestní stíhání výrazně zasahuje do soukromého a osobního života jednotlivce, do jeho cti a dobré pověsti, a to tím spíše, jedná-li se o obvinění "liché", což je posléze pravomocně stvrzeno zprošťujícím rozsudkem soudu, podle něhož se

skutek, z něhož byl jednotlivec obviněn a obžalován, nestal, případně nebyl trestným činem (srov. např. nálezy Ústavního soudu ze dne 17. 6. 2008, sp. zn. II. ÚS 590/08, N 108/49 SbNU 567, § 33).

52. Hledisko způsobené nemajetkové újmy je zpravidla nejintenzivněji naplněno tehdy, jestliže je vydán zprošťující rozsudek pro důvody uvedené v § 226 písm. a) a b) tr. řádu (tedy že nebylo prokázáno, že se stal skutek, pro nějž je obžalovaný stíhán, nebo že v žalobním návrhu označený skutek není trestným činem)- srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 3. 7. 2012, sp. zn. 30 Cdo 4280/2011.
53. Výše zadostiucnění přiznaného podle § 31a odst. 2 zákona OdpŠk na náhradě nemajetkové újmy způsobené trestním stíháním, které skončilo zproštěním obžaloby nebo zastavením, musí odpovídat výši zadostiucnění přiznaného v případech, které se s projednávanou věcí v podstatných znacích shodují; významnější odchylka je možná jen tehdy, bude-li soudem řádně a přesvědčivě zdůvodněna. Nelze-li nalézt takový případ, který by se v podstatných znacích shodoval s projednávanou věcí, je třeba provést srovnání s jinými případy náhrad nemajetkové újmy (např. z titulu odpovědnosti státu za nezákonné omezení osobní svobody, nepřiměřenou délku řízení, náhrady nemajetkové újmy na zdraví ve formě bolestného nebo ztížení společenského uplatnění, újmy na osobnostních právech v rámci ochrany osobnosti, újmy z titulu porušení zákazu diskriminace podle obecné úpravy i v pracovněprávních vztazích apod.). Soud přitom neopomene uvést podstatné společné a rozdílné znaky a v odůvodnění svého rozhodnutí vysvětlit, jakým způsobem se tyto společné a rozdílné znaky promítly do výše stanoveného zadostiucnění, tj. z jakého důvodu je přiznané zadostiucnění přiměřené ve srovnání s jiným zadostiucněním přiznaným z jiného právního důvodu. Nebude-li možné postupovat ani podle jiného případu náhrady nemajetkové újmy, je třeba stanovit přiměřené zadostiucnění v takové výši, která bude odpovídat ekonomické realitě České republiky a tomu, co by obecně bylo vnímáno jako spravedlivé (např. s ohledem na cenovou úroveň nebo výši průměrné mzdy). V každém případě je primárně na žalobci, aby zvolil přesvědčivé srovnání, podle kterého jeho újma z hlediska spravedlnosti není menší než újma jiná, za kterou se přiznává minimálně žalovaná částka (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. září 2015, sp. zn. 30 Cdo 1747/2014).
54. Při stanovení výše přiměřeného zadostiucnění je třeba stanovit částku, která je způsobila současně plnit svoji kompenzační funkci, ale není přitom „extrémní“ a vymykající se smyslu a účelu dané právní úpravy (srov. např. nálezy Ústavního soudu s. zn. III. ÚS 1320/10, IV. ÚS 1572/11).
55. Dovolací soud ve zrušujícím rozhodnutí uvedl, že odpovědnost státu dle zákona č. 82/1998 Sb. je založena na současném splnění tří předpokladů, a sice (1) že došlo k vydání nezákonného rozhodnutí, které bylo pro nezákonnost po nabytí právní moci zrušeno, nebo k nesprávnému úřednímu postupu, (2) poškozenému byla způsobena škoda (újma) a (3) vznik této škody (újmy) je v příčinné souvislosti s nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem. Existence všech těchto podmínek musí být v soudním řízení prokázána a nepostačuje pouhý pravděpodobnostní závěr o splnění některé z nich. Není-li splněna, byť jen jedna z uvedených tří podmínek, nelze žalobě vyhovět bez ohledu na to, zda jsou splněny podmínky ostatní (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 5. 4. 2022, sp. zn. 30 Cdo 2963/2021).
56. Ačkoliv obecně platí, že otázka příčinné souvislosti, tj. vztahu mezi škodnou událostí a vznikem škody, je otázkou skutkovou, nikoli otázkou právní (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 2. 2002, sp. zn. 21 Cdo 300/2001), právní posouzení příčinné souvislosti může spočívat ve stanovení, mezi jakými skutkovými okolnostmi má být její existence zjišťována, případně zda a jaké okolnosti jsou či naopak nejsou způsobitelné tento vztah vyloučit (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 3. 2011, sp. zn. 28 Cdo 3471/2009).
57. Z hlediska naplnění příčinné souvislosti jako jednoho z předpokladů odpovědnosti státu za škodu nemůže stačit úvaha o možných následcích nezákonného rozhodnutí či vadného postupu orgánu veřejné moci, nebo pouhé připuštění možnosti vzniku škody v důsledku protiprávního jednání,

nýbrž musí být příčinná souvislost najisto postavena. O vztah příčinné souvislosti se jedná, vznikla-li konkrétní újma následkem konkrétního protiprávního úkonu orgánu státu, tedy je-li jeho jednání a škoda ve vzájemném poměru příčiny a následku (k tomu srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 5. 4. 2022, sp. zn. 30 Cdo 2963/2021, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 3. 2012, sp. zn. 28 Cdo 2895/2011).

58. Judikatura Nejvyššího soudu (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 5. 4. 2022, sp. zn. 30 Cdo 2963/2021, nebo ze dne 26. 4. 2007, sp. zn. 25 Cdo 915/2005) dospěla k závěru, že příčinou vzniku škody může být jen ta okolnost, která škodu způsobila a bez níž by škodlivý následek nenastal. Při zjišťování příčinné souvislosti je třeba zkoumat, zda v komplexu skutečností přicházejících v úvahu jako příčiny škody existuje skutečnost, se kterou zákon odpovědnost v daném případě spojuje. Příčina musí mít nepochybnou věcnou vazbu na vznik škody; příčinná souvislost mezi nezákonným rozhodnutím či nesprávným úředním postupem a vzniklou škodou není naopak dána tam, kde do děje vstoupila jiná, na právně kvalifikované okolnosti na straně státu nezávislá, skutečnost, která je pro vznik škody rozhodující, tedy je-li vznik újmy vyvolán bezprostředně okolností, která nemá věcný vztah k vydání nezákonného rozhodnutí či nesprávného úředního postupu; byla-li příčinou vzniku škody jiná skutečnost, odpovědnost za škodu nenastává.
59. Je-li příčin, které z časového hlediska působí následně (jde o tzv. řetězec postupně nastupujících příčin a následků) více, musí být jejich vztah ke vzniku škody natolik propojen, že již z působení prvotní příčiny lze důvodně dovozovat věcnou souvislost se vznikem škodlivého následku (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 5. 2010, sp. zn. 25 Cdo 3585/2007). Právně relevantními příčinami tedy nemohou být kterékoli faktické příčiny, sebevíc vzdálené od škodního následku, nýbrž je třeba vyčlenit (izolovat) jen ty příčiny, s nimiž právo spojuje vznik odpovědnosti (tzv. umělá izolace jevů), které jsou pro způsobení následku významné (tzv. gradace příčinné souvislosti) a které podle obvyklého chodu věcí i podle obecné zkušenosti mají zpravidla (typicky) za následek způsobení určité škody (tzv. adekvátní příčinná souvislost). Příčinná souvislost jako jeden z nezbytných předpokladů odpovědnosti za škodu je tedy dána tehdy, je-li škoda podle obvyklého (přirozeného) chodu věcí i obecné zkušenosti, respektive poznatků, adekvátním následkem protiprávního úkonu či škodní události. Základním kritériem, ze kterého vychází teorie adekvátnosti, je objektivní předvídatelnost škodního následku (srov. náleží Ústavního soudu ze dne 1. 11. 2007, sp. zn. I. ÚS 312/05, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 3. 2. 2015, sp. zn. 25 Cdo 1222/2012, nebo ze dne 5. 4. 2022, sp. zn. 30 Cdo 2963/2021).
60. V režimu zákona č. 82/1998 Sb. se o vztah příčinné souvislosti jedná, vznikla-li újma následkem nezákonného rozhodnutí či nesprávného úředního postupu, tedy je-li nezákonné rozhodnutí či nesprávný úřední postup a újma ve vzájemném poměru příčiny a následku, a tudíž, je-li doloženo, že nebyl nezákonného rozhodnutí či nesprávného úředního postupu, k újmě by nedošlo. Byla-li příčinou vzniku škody jiná skutečnost, odpovědnost státu za škodu nenastává; příčinou újmy může být jen ta okolnost, bez jejíž existence by škodný následek nevznikl. Přitom nemusí jít o příčinu jedinou, nýbrž stačí, jde-li o jednu z příčin, která se podílí na nepříznivém následku, o jehož odškodnění jde, a to o příčinu podstatnou, bez níž by ke vzniku škody nedošlo. Je-li příčin více, působí z časového hlediska buď souběžně, anebo následně, aniž se časově překrývají; v takovém případě je pro existenci příčinné souvislosti nezbytné, aby řetězec postupně nastupujících příčin a následků byl ve vztahu ke vzniku újmy natolik propojen (prvotní příčina bezprostředně vyvolala jako následek příčinu jinou a ta postupně případně příčinu další), že již z působení prvotní příčiny lze důvodně dovozovat věcnou souvislost se vznikem škodlivého následku (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 5. 4. 2022, sp. zn. 30 Cdo 2963/2021, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 5. 2004, sp. zn. 25 Cdo 1462/2003). K přerušení příčinné souvislosti pak dochází, jestliže nová okolnost působila jako výlučná a samostatná příčina, která vyvolala vznik škody bez ohledu na původní škodnou událost. Zůstala-li původní škodná událost tou skutečností, bez níž by k následku nedošlo, příčinná souvislost se nepřerušuje. Podle teorie adekvátní příčinné souvislosti je příčinná souvislost dána tehdy, jestliže škoda by nebyla nastala bez této příčiny (k tomu srov.

rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 1. 2014, sp. zn. 30 Cdo 237/2013, ze dne 22. 1. 2014, sp. zn. 30 Cdo 1729/2013, ze dne 10. 3. 2020, sp. zn. 30 Cdo 1329/2019, nebo ze dne 29. 4. 2019, sp. zn. 30 Cdo 2770/2017).

61. V daném případě nastaly dvě na sebe časově navazující skutečnosti, a to trestní stíhání žalobce a nečinnost správního orgánu v řízení o jmenování žalobce profesorem (zjevné vyčkávání správního orgánu na výsledek trestního řízení).
62. Podle ust. § 73 odst. 1 zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, dále též jen „zákon o vysokých školách“, profesorem pro určitý obor jmenuje prezident republiky toho, kdo byl na jmenování profesorem navržen vědeckou nebo uměleckou radou vysoké školy v souladu s § 74.
63. Podle ust. § 73 odst. 2 zákona o vysokých školách návrh vědecké nebo umělecké rady vysoké školy na jmenování profesorem se prezidentu republiky podává prostřednictvím ministra.
64. Podle ust. § 73 odst. 3 zákona o vysokých školách ministr vrátí návrh na jmenování profesorem vědecké nebo umělecké radě vysoké školy, pokud nebyl dodržen postup při řízení ke jmenování profesorem stanovený v § 74; vrácení návrhu musí být odůvodněno.
65. Podle ust. § 73 odst. 4 zákona o vysokých školách na jmenování profesorem se správní řád nevztahuje.
66. Samotné řízení ke jmenování profesorem upravuje ust. § 74 zákona o vysokých školách.
67. Podle ust. § 74 odst. 1 zákona o vysokých školách v řízení ke jmenování profesorem se prokazuje pedagogická a vědecká nebo umělecká kvalifikace uchazeče, který je význačnou a uznávanou vědeckou nebo uměleckou osobností ve svém oboru. Předpokladem k zahájení řízení je předchozí jmenování docentem na základě habilitačního řízení, pokud jeho součástí bylo předložení habilitační práce. Ve výjimečných případech, kdy je na profesora navrhován někdo, kdo již je profesorem na renomované vysoké škole v zahraničí, může rektor na návrh vědecké nebo umělecké rady vysoké školy předchozí jmenování docentem jako předpoklad k zahájení řízení ke jmenování profesorem prominout.
68. Podle ust. § 74 odst. 5 zákona o vysokých školách komise posoudí kvalifikaci uchazeče a tajným hlasováním se usnese na návrhu, zda uchazeč má být jmenován profesorem. Návrh přednese předseda nebo jím pověřený člen komise té vědecké nebo umělecké radě, která komisi schválila. Tato vědecká nebo umělecká rada vyzve uchazeče, aby na jejím veřejném zasedání přednesl přednášku, ve které předloží koncepci vědecké nebo umělecké práce a výuky v daném oboru.
69. Podle ust. § 74 odst. 6 zákona o vysokých školách po přednášce se vědecká nebo umělecká rada tajným hlasováním usnáší na návrhu, zda uchazeč má být jmenován profesorem. Jde-li o vědeckou nebo uměleckou radu vysoké školy, předkládá po schválení návrh na jmenování profesorem ministroví. V případě, že jde o vědeckou radu fakulty, předkládá návrh vědecké nebo umělecké radě vysoké školy, která tajně hlasuje o předložení návrhu ministroví. Ustanovení § 72 odst. 10 platí v obou případech obdobně.
70. Podle ust. § 74 odst. 7 zákona o vysokých školách na řízení ke jmenování profesorem se správní řád nevztahuje; podrobnosti postupu při řízení ke jmenování profesorem stanoví vysoká škola ve svém vnitřním předpisu. Orgány vysoké školy a fakulty, popřípadě vysokoškolského ústavu, a komise při řízení ke jmenování profesorem konají bez zbytečných průtahů.
71. Ze zjištěného skutkového stavu vyplývá, že jedinou příčinou nejmenování žalobce profesorem byla právě samotná nečinnost správního orgánu v řízení o jmenování žalobce profesorem, když tato nečinnost nastala ještě několik let před zahájením předmětného trestního řízení a trvala i po jeho skončení. Přitom počátek této nečinnosti souvisel se skutečností, že ministr financí na zasedání

vlády měl sdělit, že žalobce vyšetřuje daňová správa, tedy ani nikoli se zahájením předchozího trestního stíhání.

72. Nejedná se o řetězec příčin relevantně vycházející ze zahájení trestního stíhání žalobce jako primární příčiny. V důsledku toho ani tak nemohla být příčinná souvislost mezi vydáním nezákonného rozhodnutí o zahájení trestního stíhání žalobce a žalobcem tvrzenou újmou v podobě jeho nejmenování profesorem přetržena působením samostatné skutečnosti (příčiny) spočívající v nečinnosti správního orgánu.
73. Nejmenování žalobce profesorem tedy není zásahem do pracovní sféry žalobce v příčinné souvislosti s předmětným trestním stíháním.
74. Přitom zákonným důvodem k vrácení návrhu na jmenování profesorem vědecké nebo umělecké radě vysoké školy ministrem školství je pouze skutečnost, pokud nebyl dodržen postup při řízení ke jmenování profesorem stanovený v § 74 a vrácení návrhu musí odůvodnit (ust. § 73 odst. 3 zákona o vysokých školách). Nic jiného není oprávněn správní orgán přezkoumávat.
75. Pokud tak ministr, potažmo vláda a prezident, byli nečinní přes neexistenci žádné zákonné překážky k rozhodnutí o jmenování nebo nejmenování žalobce profesorem, jednalo se o exces ve výkonu jejich pravomoci.
76. Pro úplnost k námitkám žalované je třeba uvést, že tzv. nečinnostní žaloba podle ustanovení § 79 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, dále jen „s. ř. s.“, je možná, nelze-li se ochrany domáhat v řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu (§ 65 a násl. s. ř. s.). Pojem „rozhodnutí“ je přitom nutno vykládat materiálně, takže není rozhodné, zda napadený akt je takto označen a jakou má formu, nýbrž zda je způsobilý negativně zasáhnout právní sféru žalobce. Pokud proto prezident republiky o návrhu na jmenování profesorem rozhodl (byť nikoliv ve formalizované podobě), bylo namístě se proti němu domáhat soudní ochrany žalobou proti rozhodnutí, a nikoliv žalobou na ochranu před nečinností. Na tom nic nemění ani absence doručení rozhodnutí prezidentem republiky.
77. Koncepce materiálního pojetí rozhodnutí byla vytvořena za účelem ochrany práv účastníků správních řízení. I proto tento koncept nesmí být vnímán jako „generální pardon“ pro orgány veřejné moci svoje rozhodnutí dostatečně (či dokonce vůbec) neodůvodňovat, s účastníky nejednat či se dopouštět jiných procesních pochybení. Při kladení procesních nároků na takového účastníka je tedy namístě k němu přistupovat s maximální mírou vstřícnosti a tak, aby tyto nároky bylo vůbec reálně unést (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 7. listopadu 2017, Pl. ÚS 12/17).
78. Ve věci žalobce však žádné rozhodnutí prezidenta jako akt neexistovalo, jelikož návrh byl založen u vlády. Nicméně je právně irrelevantní pro rozhodnutí v této věci, zda žalobce nějak a popřípadě jakým způsobem brojil proti nečinnosti ministra školství.
79. Přitom lze souhlasit se závěrem soudu I. stupně, že v trestním řízení byla dotčena pozice žalobce na poli pracovních aktivit jen ve velmi omezené míře, neboť k jím tvrzenému skončení pracovního poměru v xxx xxx došlo již před zahájením trestního stíhání v roce 2007. Rovněž dopisy policie vedoucí k objasnění trestné činnosti z roku 2006 nebyly nijak dehonestující a též nespádají do posuzovaného období předmětného trestního stíhání. Nejsou tak ani v příčinné souvislosti s nezákonným rozhodnutím z 27.12.2007, stejně jako nejmenování žalobce profesorem od roku 2003 či omezení přednášek a nejmenování žalobce do různých rad, jakož i snížení grantů, patentů či užitných vzorů. Medializaci trestní věci také nebylo možné přičíst k tíži státu, jelikož nedošlo k žádnému excesu. Orgány činné v trestním řízení se v medializaci nijak aktivně neangažovaly. Žalobce ani nebyl v mediálních výstupech přímo jmenován a neobjevila se ani jeho fotografie. I pro osoby z oboru xxx byla skutečnost o obvinění žalobce mezi ostatními 40 osobami obtížně odvoditelná. Ačkoli se v roce 2007 objevily fámy, že se žalobce měl účastnit podvodu formou praní špinavých peněz, svědci potvrdili vysokou míru důvěry v žalobce, k jehož dehonestaci tak nedošlo.

V rozsáhlé trestní kauze posléze došlo k odsouzení části obžalovaných v souvislosti s prodejem xxxů společností, v níž žalobce skutečně vystupoval. I vzhledem k této skutečnosti mediální výstupy vycházely z reálného stavu věci a nijak nepoškodily pověst žalobce, když část faktické činnosti společnosti, v níž vystupoval byla shledána protiprávní, a tedy tato činnost sama o sobě byla způsobilá poškozovat pověst žalobce, nikoli samotné mediální výstupy. Současně nelze přehlédnout, že v dané věci nebylo shledáno excesivní chování orgánů činných v trestním řízení.

80. Pro účely stanovení přiměřené výše zadostiučinění za posuzované nezákonné trestní stíhání je třeba provést srovnání s poskytnutým zadostiučiněním v jiných případech, a to i dle způsobených zásahů do osobního života (kam patří i zásahy do pracovní sféry), které jsou nejvýznamnějším hlediskem pro stanovení adekvátní výše zadostiučinění (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 10. 2021, sp. zn. 30 Cdo 1055/2021, a ze dne 16. 9. 2015, sp. zn. 30 Cdo 1747/2014, uveřejněný pod č. 67/2016 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).
81. Odvolací soud se tak neztotožňuje se závěrem soudu I. stupně o srovnatelných případech, když má za to, že žalobci vznikla újma ztotožnitelná se subjektivními pocity obav z případně uloženého trestu či stresu, žalobce mohl vnímat situaci velmi úkorně a vzhledem k jeho veřejné činnosti i jeho postavení a společenské reputaci nelze předpokládat, že by ve vědeckých a pedagogických kruzích nebylo známo trestní stíhání žalobce a bezesporu muselo mít vliv nejen na jeho pověst, ale i možnosti uplatnění v pracovní oblasti.
82. Správně soud I. stupně vyšel z hodnotících hledisek, podle kterých není na místě presumovat vznik imateriální újmy, ale je nutno ji prokazovat v intenzitě odůvodňující peněžité zadostiučinění (rozhodnutí Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 428/05). Každé trestní řízení negativně ovlivňuje osobní život trestně stíhaného, na kterého je sice do okamžiku právní moci meritorního rozhodnutí třeba pohlížet jako na nevinného, avšak samotný fakt trestního stíhání je zátěží pro každého obviněného (srov. nález Ústavního soudu ze dne 31. 3. 2005, sp. zn. I. ÚS 554/04). Již samotné trestní stíhání výrazně zasahuje do soukromého a osobního života jednotlivce, do jeho cti a dobré pověsti, a to tím spíše, jedná-li se o obvinění „liché“, což je posléze pravomocně stvrzeno zprošťujícím rozsudkem soudu, podle něhož se skutek, z něhož byl jednatel obviněn a obžalován, nestal, případně nebyl trestným činem (nález Ústavního soudu ze dne 17. 6. 2008, sp. zn. II. ÚS 590/08). Forma a případná výše zadostiučinění nesmí být v rozporu s obecně sdílenou představou spravedlnosti, tj. její přiznání je nad rámec konstatování porušení práva namísto pouze tehdy, jestliže by se z hlediska obecné slušnosti poškozenému satisfakce skutečně mělo dostat (viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 6. 2012, sp. zn. 30 Cdo 2813/2011).
83. Po zvážení všech prokázaných okolností vztahujících se k právně relevantnímu skutecnostem odvolací soud dospěl k závěru, že prokázané nemajetkové újme žalobce v oblasti pracovní, zásahu do jeho pověsti a skutečnosti, že žalobce byl a je osobou s významným postavením ve společnosti, bezesporu součástí intelektuální elity známé obecně v ČR i v zahraničí, zcela neodpovídá vedle konstatovaného porušení práva a omluvy zaplacení částky 85 000 Kč, kterou shledal soud I. stupně odškodněním dostačujícím.
84. Přitom zcela podpůrně lze za příléhavé srovnání považovat srovnání s věcí řešenou v rámci rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 24. 7. 2018, č. j. 12 Co 130/2015–237, kterým bylo poškozené znalkyni přisouzeno odškodnění za nemajetkovou újmu ve výši 300 000 Kč. Poškozená byla stíhána pro trestný čin křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku, za což jí hrozil trest odnětí svobody v délce trvání 2–10 let, tedy nižší než žalobci. Trestní stíhání pak trvalo jen 17 měsíců. Též bylo zasaženo do její profesní i občanské cti, stíhání mělo výrazný dopad na psychický stav poškozené a byla poškozena její profesní pověst. Negativní dopady byly umocněny medializací trestního stíhání na celostátní úrovni, i když k medializaci nedošlo v důsledku činnosti orgánů činných v trestním řízení. Přitom se nejednalo o tak známou a celostátně významnou osobu jako u žalobce.

Shodu s prvopisem potvrzuje I. T.

- 85.Částka 300 000 Kč u výše uvedeného případu též neodpovídá výši, která by byla přiměřená u žalobce, již jen k rozdílné délce trestního stíhání a rozdílnému významu poškozené osoby. Částku je tak zapotřebí vzhledem k těmto okolnostem zvýšit ještě o 2/3, tedy na 500 000 Kč.
- 86.Proto odvolací soud znovu (již potřetí) dospěl k závěru, že přiměřené zadostiučinění žalobce vzhledem ke všem okolnostem je ve výši 500 000 Kč.
- 87.Za tohoto skutkového a právního stavu proto odvolací soud rozsudek soudu I. stupně v zamítavém výroku o věci samé III. změnil, žalobě vyhověl a uložil žalované povinnost zaplatit žalobci ještě částku 415 000 Kč s příslušenstvím.
- 88.Soud I. stupně také správně přiznal žalobci náklady řízení podle ust. § 142 odst. 3 o. s. ř., nicméně jejich výši nestanovil ve zcela odpovídající výši. Tyto tvoří náklady v souvislosti s právním zastoupením žalobce advokátem, a to v sazbě odměny 3 100 Kč z tarifní hodnoty podle ust. § 9 odst. 4 písm. a) ve spojení s ust. § 7 vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátní tarif, dále jen „AT“ za 8 úkonů právní služby v podobě přípravy a převzetí zastoupení, podání žaloby, vyjádření ve věci z 14.10.2018, 11.12.2019, účast při ústním jednání u soudu ve dnech 12.11.2019, 14.1.2020, 26.5.2020 a 18.8.2020 (§ 11 odst. 1 AT), tedy ve výši 24 800 Kč. K nim pak přísluší 8 paušálních náhrad hotových výdajů po 300 Kč podle § 13 odst. 4 AT ve výši 2 400 Kč, stejně jako náhrada cestovních výdajů ve výši 1 268 Kč za 3 cesty k jednání u soudu po 422,70 Kč osobním vozem z xxx do xxx a zpět v délce 68 km při spotřebě 6,3 l benzínu BA 95 za 32 Kč/100 km (2,016 Kč/km) s připočtením vyhláškové sazby 4,20 Kč/km, (§ 13 odst. 1, § 14 AT), k částce 28 468 Kč pak přísluší i 21% DPH ve výši 5 978,30 Kč podle § 137 odst. 3 o.s.ř. a § 14a AT, což s hodnotou soudního poplatku za žalobu 2 000 Kč tvořilo náklady řízení žalobce před soudem I. stupně ve výši 36.446,30 Kč.
- 89.Na rozdíl od žalované pak odvolací soud má za účelně vynaložený i úkon žalobce ze dne ze 11. 12. 2019, když tímto doplněním žaloby žalobce reagoval na výzvu soudu prvního stupně podle ust. § 118a odst. 1 o. s. ř.
- 90.Žalobci pak přiznal i náhradu nákladů řízení před odvolacím a dovolacím soudem podle ust. § 224 ve spojení s ust. § 142 odst. 1 o. s. ř., když žalobce byl v odvolacím řízení ve věci samé zcela úspěšný náhradu za právní zastoupení- 6 úkonů podle ust. (§ 11 odst. 1 AT – za sepis odvolání, sepis dovolání a vyjádření k dovolání žalované ze dne 16.7.2021, účast při ústním jednání dne 16. 3. 2021, 28.6.2022 a dne 31.10.2023 po 3 100 Kč a 6 paušální náhrad hotových výdajů po 300 Kč podle § 13 odst. 4 AT a za účast při ústním jednání dne 7.10.2025 po 10 300 Kč a paušální náhradu hotových výdajů 450 Kč podle § 13 odst. 4 AT a jeden úkon podle § 11 odst. 2 AT za sepis vyjádření k odvolání žalované (odvolání jen do nákladů řízení) po 1 550 Kč a paušální náhrada hotových výdajů po 300 Kč podle § 13 odst. 4 AT, jakož i 2 náhrady cestovních výdajů po 430 Kč, celkem tedy 34 050 Kč, k níž přísluší i 21% DPH ve výši 7 150,50 Kč podle § 137 odst. 3 o.s.ř. a § 14a AT, tedy 41 200,50 Kč.
- 91.Veškeré náklady řízení tak u žalobce činí 77 646,80 Kč.
- 92.Pro úplnost odvolací soud uvádí, že o nákladech na řízení před Ústavním soudem podle ust. § 62 odst. 4 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, rozhoduje Ústavní soud, nikoli obecný soud. Za účast při ústním jednání před soudem I. nebo II. stupně náleží právnímu zástupci žalobce jen jeden úkon.
- 93.O lhůtě a o místě plnění bylo rozhodnuto dle ust. § 160 odst. 1 o.s.ř. a § 149 odst. 1 o.s.ř. s přihlédnutím k postavení žalované (stát), její organizační složky a technickým a schvalovacím podmínkám provedení úhrady.
- 94.Ve vyhlášeném znění výroku I. rozhodnutí odvolacího soudu dne 7. října 2025 došlo k zjevné nesprávnosti, když v něm byla nesprávně uvedena nadbytečná věta „a ve výroku IV. o nákladech řízení se mění tak, že výše nákladů řízení činí 36 446,30 Kč, jinak se v tomto výroku potvrzuje“

Shodu s prvopisem potvrzuje I. T.

vzhledem k tomu, že náklady řízení, včetně nákladů před soudem I. stupně, jsou součástí částky uvedené ve výroku II. Též zjevným nedopatřením vypadla věta o lhůtě k plnění „do patnácti dnů od právní moci rozsudku“.

- 95.Odvolací soud proto postupoval dle ust. § 164 ve spojení s ust. § 167 odst. 2 a § 211 o. s. ř. a výše uvedené početní chyby v písemném vyhotovení rozhodnutí opravil a toto písemné vyhotovení rozhodnutí je tak zároveň opravným usnesením.
- 96.Odvoláními nedotčené výroky o částečném zastavení řízení I. a vyhovující žalobě v rozsahu částky 10.000 Kč s příslušenstvím a příslušenství z částky 75.000 Kč za dobu od 21.7.2018 do 2.10.2018 (II.) nabyly samostatně právní moci (§ 206 o.s.ř.).

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat dovolání k Nejvyššímu soudu prostřednictvím soudu I. stupně ve lhůtě dvou měsíců ode dne jeho doručení, avšak jen za splnění podmínek a z důvodů stanovených v § 237 o. s. ř. - jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně, anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak.

Proti výroku II. o nákladech řízení není dovolání přípustné (§ 238 odst. 1 písm. h/ o. s. ř.).

Praha 7. října 2025

JUDr. Blanka Chlostová v. r.
předsedkyně senátu